

TOVĂRĂŞIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de poveşti despre formarea şi conducerea tovărăşii economice.

Foaia oficioasă a „Reuniunii proprietarilor de vite din Orăştie”, care face asigurarea vitelor.

— Sfaturi pentru agricultură, meserii şi negoţ, şi îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA”.

Apare tot a doua săptămână, Jola.

Intocmită de VAS. C. OSVADĂ

RĂSUNET

la „Glasul celui ce strigă în pustie”.

În numărul de Anul nou al foii „Libertatea” s'a publicat un articol, care e un strigăt de durere a unor fruntaşi din Zarand (părţile dela Baiţa—Brad—Baia de Criş) în jurul faptului că poporul din marele ţinut zis Zarand, dă grozav de tare napoi în toate, mai ales pe urma sărăciei de care suferă. Forestierul Michalus chiamă pe Zarandeni în foaia maghiară din Brad, să formeze o Reuniune economică ca să ajute cu statul şi cu fapta poporul a să zmulge cât de cât din sărăcia lui şi a o porni şi el pe eai mai cu noroc în ale banii stării. Dl Dr. P. Oprişa, profesor, să face vestitor chemării dlui Michalus.

Ca răsUNET la aceste chemări, primim dela un vrednic Român din Zarand următorul articol, pe care îl publicăm cu plăcere şi atragem deosebita luare aminte a fruntaşilor vieţii noastre de obşte din Zarand, asupra lui.

Iată scrisoarea fratelui nostru:

Brad, Ian. 1911.

Dle Redactor!

Am cetit cu viuă luare aminte articolul chemare al dlui prof. Dr. Oprişa în numărul trecut al foii „Libertatea”, şi îmi iau voe a-mi arăta şi eu părerea asupra lucrului de care e vorba acolo, prin foaia dvoastră economică.

Că dl forestier Michalus chiamă poporul din Zarand la înjghebarea unei Reuniuni Economice, care să vie într'ajutor bietului nostru popor sărac, la procurare de cite toate de ce are el lipsă în viaţa sa economică: seminţe, altoi, nutreţuri măestrite, vite de prăsilă, înfiinţare de grădini cu pomi şi de pometuri, maşini economice mai spornice, şi altele, — o înţeleg, căci dl Michalus ca strein de neamul nostru, nu ne ştie aşezemintele ce avem deja, şi de cari ştiind, cred că întreagă strigarea dsale de nemulţumire cu mersul lucrurilor în privinţa asta în Zarand, ducea la altă încheere.

După dsa însă vine şi dl profesor Dr. Oprişa şi face acelaşi lucru: Chiamă lumea din Zarand la înfiinţarea unei Reu-

niuni economice ceva, care să aducă o întorsătură spre mai bine în munca economică a locuitorilor acestui colţ de ţară.

Mărturisesc din capul locului, că aflu de foarte la loc, cuminte, ba chiar prea întirziată chemarea ce să face. Pare trecut şi de ciasul al 11-lea pentru a ne apuca de acest lucru aici.

Calea însă, pe care ne chiamă domnii din vorbă, o aflu de greu ducătoare la scop. Doar înfiinţarea unei astfel de Reuniuni, cere multe: Cere timp şi cere bani. Îţi trebuie timp până aduni lumea la sfaturi pregătitoare, apoi la adunări de constituire, — iar până să ajungi la întărirea Statutelor prin ministeriu, — trec de regulă unu până în doi ani ori şi mai bine.

Dar să zicem că poţi aştepta, că vremea nu prea e scumpă Românului (că el nu-i Englez, la care timpule ban!), — dar mai greu vei ajunge a avea ce ţi-e mai de lipsă la o astfel de Reuniune: la adunarea unui fond mai însemnat de bani, — fără de care, o, ce puţin vei putea face cu ea! Că numai cu taxele dela membri, greu faci isprăvuri mai simţite. Un popor sărăcăcit ca şi el din Zarand, greu îţi mai dă „taxe de membri”!

Iar eu unul însă cred, că lucrul de care e vorba, e așa de rrabnic, că nu mai suferă multă aminare, ori nici-decît, — şi mai cred, că dacă ne uităm bine în jur de noi şi dacă între noi s'or găsi barem 2—3 oameni cu dor aievea de muncă pentru ajutorarea poporului în privinţa asta, — apoi aceia s'ar putea aşterne de-adreptul pe lucru, şi până ar umbla după adunări şi alcătuire de statute şi cersitorie de parale, pe care totuşi greu le-ar putea aduna în măsură mai mulţumitoare, — ar putea vedea roadele înseşi, frumoase şi sănătoase, a lucrării lor!

Noi avem adecă în acest comitat al Hunedoarei deja gata, o „Reuniune Economică”

ca cea dorită de dnii Michalus şi Dr. Oprişa, cu statute întărite, ba şi cu Fond frumos, este: „Reuniunea Economică” dela Orăştie, care, precit ştiu, are un fond de bani gata de vre-o 12.000 cor. şi prin statute are dat ca cerc de lucrare al său tot comitatul Hunedoarei!

E adevărat că de cîteva ani de zile, această Reuniune nu mai dă semne de viaţă, doarme un somn dureros pentru poporul nostru şi pentru cei-ce au fondat-o, ca s'o vază azi în plină — amorteală. Dar asta priveşte numai pe conducătorii ei, care să vede că sunt cuprinşi cu lucruri cu mult mai interesante pentru ei, decît ca să mai facă ceva, prin această prea folosite Reuniune, şi pentru poporul econom. Noi Zarandeni însă, care ne aflăm şi noi în comitatul Hunedoarei, n'avem decît să ne cerem partea noastră de lucrare sub scutul bun al acestei Reuniuni, să ne adunăm la o adunare de consfătuire, să ne declarăm membri ai numitei Reuniuni, să ne adresăm conducătorilor ei şi să-i deşteptăm la muncă, — şi constituindu-ne în un fel de secţie, despărţămînt Zarandean, să începem noi aci lucrarea cea largă frumoasă, ce să poate duce în deplinire sub scutul Statutelor cuminte chibzuite la timpul său de întemeetorul acestei Reuniuni Dr. I. Mihu. Să ne facem noi în acest colţ de comitat, vrednici purtători ai îndemnurilor ce el le-a pus în acele statute.

Şi așa iacă dorinţa celor ce strigă după o nouă reuniune economică, întrupată mai repede decum ei şi-or fi închipuindu-o. Numai oamenii de muncă să iasă la iveală, şi să voiască a lucra!

Din fondul Reuniunii, ne vom lua şi noi partea noastră, şi vom putea deja acum în primăvară să arătăm poporului, nu numai că-l chemăm cu vorbe, că-l alinăm cu grăiri frumoase, ci îl şi ajutăm aievea, şi că îl putem ajuta!

Cei de o părere cu mine, pună-să pe lucru. Cheme pe toţi cei cu voe bună, — ca să vadă bietul nostru popor, că are el între fiii săi luminaţi

oameni cu durere de inimă pentru el, — şi să-l vedem odată urnit pe calea unui mai îmbucurător avînt în bunăstare!

Prea sfinţia Sa Episcopul Dr. Miron Cristea

a dat o nouă dovadă de felul luminat cum P. S. Sa înţelege a premerge cu pildă la bine îndemnătoare, credincioşilor Sei.

La îndemnul P. S. Sale s'a înfiinţat în Caransebeş o „Tovărăşie Şcolară” care are de scop a familiariza pe elevii institutului teologic cu ideea şi conducerea de tovărăşii, apoi a ajuta pe elevii lipsiţi de mijloace, şi a arangea excursiuni de studii în străinătate pentru înavuţirea tinerilor cu cunoştinţe nouă folositoare în viaţa lor de păstor în mijlocul poporului.

„Tovărăşia şcolară” deşi tineră, şi-a adunat deja din darurile primite, un fond de 700 coroane.

P. S. Sa Episcopul arătînd cît de mult preţueşte ideea tovărăşiiilor, a unirii puterilor singuratice spre a ajunge la tărie în lupta vieţii, — la toate privilegiile potrivite îşi arată luarea aminte faţă de numita tovărăşie. Aşa, afară de darul de cor. 50 ce a trimis mai nou tovărăşiei, şi-a răscumpărat şi felicitările de Anul-nou, dărînd o sumă potrivită tot numitei tovărăşii.

Dee Dzeu, ca tinerii clerici pentru a căror bună desăvîşire s'a înfiinţat „Tovărăşia şcolară” din Caransebeş, — să se pătrundă înşişi cît mai adînc de convingerea, că în tovărăşie stă azi puterea de înaintare în toate, — şi să se facă la timpul său în mijlocul poporului cei mai lucrători apostoli ai însoţirii oamenilor nostri pentru toate scopurile bune ce şi-le doresc!

*

Dela Reun. propr. de vite.

— Impărtașiri oficiale. —

Cu ziua de 1 Ianuarie st. n. am împărțit Reuniunea — după cum am vestit deja, — în trei grupe (despărțăminte) și a-nume:

Grupa **I** — Centrală
Grupa **II** — A.
Grupa **III** — B.

Pe scurt, aceste Grupe să vor numi: Grupa Centrală, Grupa II și Grupa III.

De *Grupa Centrală (I)*, dela 1 Ianuarie să țin toți membrii din comunele și orașele:

din comitatul *Hunedoarei*,
din comitatul *Caras-Severin*,
din comitatul *Timiș*,
din comitatul *Aradului*,
și membrii care n'au încă comitet constituit în comunele lor, — ori unde s'ar afla acestea.

De *Grupa II*, dela 1 Ianuarie să țin toți membrii din comunele și orașele:

din comitatul *Albei-Inferioare*,
din comitatul *Sibiu*,
din comitatul *Brașov*,
din comitatul *Făgăraș*,
din comitatul *Turda-Arieș*,
din comitatul *Murăș-Turda*,
din comitatul *Tirna mare*
din comitatul *Tirna mică*
din comitatul *Clujului* (Cocna).

De *Grupa III*, dela Ianuarie să țin toți membrii din comunele și orașele:

din comitatul *Bistrița-Năsăud*,
din comitatul *Solnoc-Dobâca*,

*

Toate comunicările, toate plățile ce să adună și să fac prin membrii din Grupa I. — Centrală, și din Grupa II (A) — să adresează și să trimit prin comitete la *Direcțiunea Centrală în Orăștie!*

Toate comunicările și toate plățile ce să fac prin membrii din *Grupa III (B)* să trimit din comitetele centrale locale la adresa *Despărțămintului Bistrița*, cu sediul în Bistrița, pus sub conducerea dlui *Dr. Gavril Tripou*, ajutat de notarul *Pavel Tofan*, veterinar, și Ioan I. Constantin, cassar.

Pentru mai bună orientare vom publica în „Tovărășia“ numele tuturor comunelor unde avem membri, împărțite după Grupe.

*

Membrii ce intră după întâi Ianuarie să împart la grupa de care să țină comitatul, în care este comuna cu membrii nou intrați.

*

Incassări.

Prin aceasta rînduim prețuirea de nou a tuturor vitelor asigurate — așa cum am

promis în numerii trecuți ai „Tovărășiei“ și în conglăsurire cu condițiile de asigurare.

Ca să avem controla și pe aceasta cale despre starea trebilor Reuniunii în fiecare sat — am trimis tuturor comitetelor Reuniunii scrisoarea, ce o publică aici și pe care Vă rugăm să o cetiți cu luare aminte, ajutînd unul fiecare munca celor puși de încrederea DV. în fruntea comitetelor din comune.

Iată scrisoarea:

Orăștie la 10 Ian. 1911.

Onorat comitet!

Ca să putem asămăna registrele ce le purtăm la Centrală, cu libelele ce sunt împărțite membrilor noștri — Vă rugăm să ne dați, folosindu-vă de tipăritura alăturată, toate datele cerute prin felurile rubrici ale acestei tipărituri.

Asămănarea aceasta dorim să o facem acum cu privilegiul încheierii socoților întiului an de afaceri și d'aceia Vă rugăm să ne trimiteți acest raport cu cea mai mare grabire posibilă.

Ca să cruțăm lucrul — folosim acest prilej și pentru prețuirea nouă, ce e a să face pentru vitele fiecărui membru al Reuniunii noastre.

Prețuirea ce o rînduim prin aceasta, Vă rugăm să o faceți cu ajutorul pretentorilor și pe lângă cea mai aspră luare în samă a condițiilor de asigurare.

Mai ales să nu îngăduiți să se pună nici prețuri mai mari și nici prețuri mai mici — fără numai prețul adevărat.

Cei-ce să vor dovedi că au spus ori au însemnat prețuri ori date mincinoase, își perd îndreptățirea la despăgubire. Prețuirea nouă să o induceți și în libele.

Despăgubirea după prețuirea nouă să face numai după-ce membrul a plătit cel puțin un caz, după suma ce o are asigurată după schimbarea de preț.

Datele pentru raportul ce Vi-l cerem Vă rugăm să le luați din libele și întru cit între libele și registrele ce le aveți DVoastră acolo — ar fi vre-o deosebire în inducere, acele să le îndreptați să fie întru toate pe-o formă.

După-ce vom primi rapoartele acestea și vom asămăna socoțele întregii Reuniuni, vom căuta mijloace potrivit, ca să remunerăm, după putință, barem pentru viitor — prețioasele servicii, ce ne faceți.

Și până atunci Vă rugăm să primiți mulțumitele noastre frățeste pentru dragostea și sîrguința cu care lucrați pentru ajutorarea fraților noștri prin Reu-

niunea, formată prin DVoastră și pentru iubiiții noștri frați, proprietari de vite.

Cu toată dragostea

„Reuniunea propr. de vite din Orăștie“,

Vasile C. Osvadă,
directorul Reuniunii.

NB. Toate datele să ni-le dați după starea ce a fost la 31 Decembrie 1910.

Pagubele.

În grupul I (C) s'au întîmplat pagube la următorii membrii:

Dimitrie Popescu din Ictar
Petru Dragomir din Făget și
Aron Olariu din Măgura (lîngă Orăștie).

Asupra cazului de pagubă întîmplat membrului *Dimitrie Călfun* din Caransebeș nu s'a luat hotărîre.

Direcțiunea noastră rîndue pentru aceste 3 pagube 2 incassări. În libele sunt a să scrie aceste 2 incassări pe numele membrului D. Popescu, Ictar și Petru Dragomir, Făget, ca și cazul 1 și 2 din 1911.

În grupul II (A) s'au întîmplat pagube la membrii:

Nicolae Păișin, din Topârcea
Vasile Părciu, din Lăscud, și
Constantin Velțian din Veștem.

Direcțiunea noastră rîndue pentru aceste 3 pagube 2 incassări. În libele sunt a să scrie aceste pe numele N. Păișin, Topârcea și V. Părciu, Lăscud, ca și cazul 1 și 2 din 1911.

În grupa III (B) rînduirea de incassări s'a făcut de-adreptul prin dirigența din Bistrița, pe viitor însă să va face cunoscut și prin „Tovărășia“.

Restanțele.

Pentru incassarea restanțelor fiecare comitet va primi dela biroul central o listă de incassare, în care să vor arăta restanțele ce le au membrii. Cassarii comitetelor vor fi invitați să facă incassarea restanțelor în timp de 15 zile dela primirea listei. Cei-ce nu vor plăti nici în răstimpul acesta, vor fi scoși din șirul membrilor după-ce restanțele lor să vor fi incassat prin organele administrative s'au pe cale judecătorească.

Membri singuratici

nu vor putea face o prețuire de nou neavînd Reuniunea prețuitori în comunele lor. Lăsăm deci timp până la 1 Martie st. n. pentru ca, după putință, să se alcătuiască comitete și în aceste comune. Acolo, unde nu s'ar putea alcătui comitet suma plătită în cote (acție) să va da membrilor napoi și vor fi scoși din șirul membrilor Reuniunii noastre.

Comunele de nou

Intrate vor afla împărțirea lor ușor ținînd seamă de comitatul, în care să află comuna și de împărțirea în grupe după comitate.

Rodul unei munci sîrguincioase și statornice.

În „Telegraful Român“ de Crăciun cetim articolul de mai jos, pe care îl reproducem crezînd că nu greșim contra modestiei, dacă el descoperă fapte pe care noi nu le-am seos la iveală fiind dată legătura dintre foaia noastră și institutul din vorbă. Dacă însă în altă foaie să arată părerea oamenilor asupra faptelor ce ne sunt altfel aproape, credem că e iertat a le da și noi, fiind vorba de o lucrare economică și culturală, în slujba căreia stă și foaia noastră „Tovărășia“. Iată articolul dei „Tel. Rom“:

Din Hunedoara.

— Un institut la înălțime. —

În toiul multelor zguduiri ivite zilnic în viața noastră socială, — durere, — chiar în păturile conducătoare ale inteligenței noastre, ca un balsam de nespusă mîngăiere ne slujește purtarea cîte unei instituțiuni de ale noastre, care fără a fi răpită de valurile atîtor patimi, lucră în tăcere la opul mărș al ridicării și înfloririi poporului nostru.

„...Din dragoste de neam a răsărit, și din dorul fierbinte de a ajuta și împinge sârmanul nostru popor la o stare mai priincioasă în toate privințele, s'a născut acest așezămînt“... Așa suna modestul anunț, prin felurile noastre ziare, înainte de asta cu opt ani, despre ivirea însoțirii, astăzi „societate pe acții“, *Agricola din Hunedoara*.

Anunțările de atunci prin cari acest așezămînt și-a mărțurisit programa de muncă, astăzi să adeverească în chip strălucit prin faptele îndeplinite în interesul poporului nostru!

În butul tuturor greutăților, institutul economic „Agricola“, în plina cunoștință a cauzei sfinte ce și-a pus de țintă, ocolind în chip isteț toate pedecile, a înaintat pe calea sa cu pași siguri și repezi, lăsînd în urma sa să se vadă izbîndă după izbîndă, asemenea unui plug ce răstoarnă din calea sa spinii și mărăcinile, lăsînd napoi brezde netede și pămînt bine grijit...

Incepîndu-și munca cu foarte modestul capital du abia 18 mii coroane, însoțirea „Agricola“ în primii 2—3 ani, prin afacerile sale cu bucate, a regulat prețurile piețelor din localitate și orașele vecine, punînd est mod friu puternic lăcomiei diferiților uzurari, cari storceau suc de viață al bietului țaran! Cu deosebire pentru „pădurenimea“ noastră din întinsele „păduri“ ale Hunedoarei, — ivirea „Agricolei“ dela început a însemnat sosirea unei mame iubitoare, care în vreme ce cu o mână fi întinde bucătura în mod cinstit,

cu cealaltă oprește pe alții de a-i suge chiar și vloga din trupul istovit!..

Fiind așezat acest institut pe piloții puternici: ridicarea poporului la o mai înfloritoare bunăstare, scoaterea acestuia din rețeaua uzurarilor, — nu e mirare, că deja în anul al șaptelea de viață, a trebuit prefăcut în societate pe acții, cu un capital de 100.000 cor., astăzi pe deplin plătit. Modesta însoțire de acum 7 ani, are astăzi fonduri proprii în sumă de 20.000 coroane, și marea încredere a publicului, dovedită prin depunerile spre păstrare, cari trec binișor peste suma de 400.000 coroane!.. În locul micuțului lăcaș de o odăiță închiriată, în care a văzut însoțirea „Agricola“ lumina zilei, astăzi societatea, cu litere mari și cu fală își arată palatul propriu cu etagiu, provăzută cu o întindere însemnată de magazine pentru afacerile de bucate... În dorul mare de a ajuta poporul și a-l scăpa din unghițele cămătarilor, a înființat magazine de bucate în *Abrud, Zlagna, Hondol și Ghe-lariu*, și va mai înființa și în alte câteva centre, cu ajutorul binevoitor al fruntașilor din acele părți...

Față de personalul de cancelarie de atunci, stătător din un practicant, astăzi societatea, care în ultimul 1/2 an gestionează o circulație de 3 1/2 milioane coroane, este condusă de 4 funcționari diplomați, un practicant, un casier, un magaziner cu doi adiuncți și doi morari!..

Iată un institut plin de viață și vrednic de luarea aminte a publicului nostru.

*

Dar, dacă sunt frumoase aceste izbînzi de caracter economic material, — mult mai prețioase sunt urmele lucrărilor sale în ce privește lăturarea filantropică și culturală.

Iată câteva fapte :

1. Era încă de tot tinără însoțirea „Agricola“, abia de 2—3 ani, și așa încă slăbuță... cînd școala cea puternică de stat din localitate, înghite cu desăvîrșire pe a noastră cea slăbuță, școala confesională...

După doi-trei ani pierduți, fără școală, însoțirea „Agricola“ strigă celor chemați și cu durere de cauză: „Să reinviem și să susținem școala noastră! Din profitul meu curat de 1000—1500 cor., ca începătoare jertfesc pentru susținerea școlii 400 coroane!..“

Glasul cuminte e ascultat, sora mai bătrînă „Corvineana“ dă, amăsurat puterii sale mai

mari, 400 cor.!.. Școala e minuită și există și va exista!

2. Să vinde proprietatea de vre-o 1000 jugăre a proprietarului Csernay Domokos din Cerna. O cumpără „Agricola“ cu 86 mii cor. și o parcelază între țărani nostri, cari demult doreau să pună piciorul pe o brează de pămînt propriu... Din această moșie două jugăre cat., teritoriul cel mai frumos de luncă, lângă drumul de țară, să prețuește aproape cu numai a treia a valorii, și cu un dar marinos de 500 cor. plătit pentru acest pămînt tot de „Agricola“, — să dă cernarilor ca să-și zidească acolo o casă de rugăciune, o biserică, ce le lipsește!..

3. Se petrece în comuna Nădăstia infer o sărbare religioasă, la care sunt de față funcționarii și unii membri ai dir. „Agricola“.

Imprejurările din această parohie, glasul preotului care în predica sa să tîngue despre nepăsarea credincioșilor față de așezămintele culturale, arată, că poporul să urnește greu spre plaiurile binelui și frumosului. „Agricola“, prin oamenii ei, înțelege lucrul... află numai decît cărarea mai grabnic ducătoare la scop... și după 48 de oare aduce preavrednica și laudabila hotărîre, de a înființa în numita parohie o bibliotecă populară pentru luminarea poporului, votînd spre acest scop suma de 100 cor. precum și alte 50 de coroane, pentru ridicarea modestului capital bis. de aici, destinat pentru repararea bisericii, cam slăbuțe!.. Și altele.

Peste 5000 cor. face suma închinată de acest institut scopurile filantropice și culturale în cursul celor 8 ani de viață a sa.

Pentru orientarea publicului, dorind a descoperi taina atingerii acestor roade temeinice și grabnice, va fi destul a se pomeni numele directorului acestui institut, a dlui Vasile C. Osvadă, cunoscutul luptător pe cîmpul economiei noastre naționale „a celui mai zelos național-econom al nostru“, cum îl numește prezidenta reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoara, dna Elena Pop Hossu-Longin, într'un articol economic.

Amintește apoi „Tel.“ că pe lângă dir. Osvadă să află o direcțiune înțelegătoare și bună și funcționari ca dl Macrea, asemenea la culme. Și închee:

Țin să amintesc încă un lucru vrednic ce și-a propus „Agricola“, anume: să înființeze pe seama sătenilor din jur pretutindena bibliotecii populare, fie cît de modeste.

Iar un plan foarte de laudă.

Însoțirile satești Raiffeisen

alcătuite prin Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului.

Fruntașii după vremuri, care înainte cu 24 ani au pus temelia primei noastre Reuniuni de agricultură — după cum am spus și cu alt prilej — au dorit să dea neamului întreg un puternic așezămînt, care să îndrume și să ocrotească munca noastră, săvîrșită prin plugărie.

Cum guvernul de p'atunci nu le-a întărit statutele au fost siliți să restrîngă lucrarea lor numai la comitatul Sibiiului.

În zilele aceste au primit cartea întocmită de vrednicul secretar al acestei Reuniuni, dl Victor Tordășianu prin care dă seamă de lucrările ce le-au săvîrșit în anul 1909.

Din această dare de seamă știu că Reuniunea noastră de agricultură din Sibiiu a avut cu sfîrșitul anului 1909 în total 990 membri, dintre care 917 din comitatul Sibiiului și 73 din alte părți ale țerii.

Averea Reuniunii a fost de 19 mii 342 cor. 17 fileri, arătînd un spor de 943 cor. 79 fil. față de anul premergător.

Reuniunea în cursul anului a ținut o expoziție de copii în comuna Orlat, cu care prilej s'a alcătuit un fond pentru ajutorarea femeilor lăuze, dar sărace din Orlat.

A mai ținut apoi două întruniri agricole: Una în comuna Apoldul-de-jos, cînd s'a pus temei unei pepiniere de viță de vie; alta în comuna Ruși, unde s'a îndemnat mai ales pentru alcătuirea unei tovarășii de credit.

S'a ținut apoi prin Reuniune o expoziție de vite în comuna Marpod, cînd s'au împărțit premii și o vițea de prăsilă.

S'a organizat prin Reuniune altoire practică de pomi și s'au împărțit oltoi. Tot astfel s'a împărțit și semințe de nutrețuri măiestrite.

S'a purtat grijă apoi de școala practică de economie, înființată sub scutul Reuniunii în frunțașă comună Seliște. În legătură cu această școală s'a hotărît să se învețe cu începere dela 1911 și din industria de casă, țesutul și cusutul de haine săliștenesti și de alte lucruri trebuincioase.

Mai amintim că prin Reuniune s'a sprijinit industria de casă, s'au publicat felurite povește economice și s'au împărțit mai multe ajutoare în bani.

Dintre toate lucrările Reuniunii mai de căpitenie și mai rodnice sunt tovarășii satești pe care le înlează Reuniunea

să se alcătuiască în comunele din comitatul Sibiiului.

Aceste tovarășii în curînd vor fi socotite prin o Centrală anume pentru tovarășii din comitatul Sibiiului.

Ca pe de-o parte să vă înbiiem de nou o dovadă grăitoare despre foloasele tovarășilor, iar pe de altă parte ca să ne arătăm și pe calea asta dragostea cu care vestim mai departe știrile bune ce le primim despre tovarășii românești — dăm aici în întregime partea din raportul dlui secretar Victor Tordășianu despre aceste tovarășii:

„Datele mai de căpitenie din viața însoțirilor noastre sunt următoarele:

1. Însoțirea de credit din Aciliu, înființată la 1898, la finea anului 1909 a avut 144 membri cu cor. 2880 părți fundamentale; a avut mai departe depuneri în sumă de cor. 34.049.38; iar pretenziuni a avut de cor. 40.819.56, față de cor. 36.197.06 din anul 1908. Fondul de rezervă și l'a urcat la cor. 2.688.83, iar cel de binefaceri la suma de cor. 728.77.

Prezident al însoțirii e inteligentul econom Antoniu German, iar cassar contabil neobositul învățător Nicolae Iosif.

2. Însoțirea de credit din Apoldul-infer, înființată la 1896, la finele anului 1909 a avut 290 membri cu cor. 5800 părți fundamentale. Deponenți, cu minimul de 20 și cu maximul de cor. 22.000, a avut 56, fiind suma totală a depunerilor ei de cor. 61.975.99. Debitori, cu minimul de 32 și cu maximul de cor. 3000, a avut 256, fiind suma totală a pretenziunilor însoțirii de cor. 122.224.16. Fondul de rezervă și l'a urcat la cor. 5.922.03, iar cel de binefaceri la cor. 3287.43.

Imprumutul în cont-curent al însoțirii e de cor. 47.009.22 și realizînd în 1909 profit curat de cor. 1948.53. Direcțiunea, stăruind asupra îmbunătățirilor introduse în comană dela alcătuirea însoțirii încoaci, scoate la iveală faptul, că însoțirea, avînd în de-aproape privire îndeletnicirile proprietarilor de vie de acolo, nimicite aproape de tot de filoxeră, etc., a pus temei unei pepiniere de viță de vie cu scop, pe de o parte de a introduce tinereț, ba obștea comunei în altoirea viței americane, iar de alta de a prevedea pe economii de vie cu viță bună și mult mai ieftină. De vredniciile prezidentului însoțirii, ale dlui notar Vasile Mușoiu, cîștigate în jurul pepinierii, ne vom ocupa în raportul nostru pro 1910, cînd vom vorbi pe larg despre rezultatele excelente, produse de pepinieră.

3. Însoțirea din Loman, înființată la 1902, la finea anului 1909 a avut 134 membri cu cor. 5320 părți fundamentale. Depuneri, cu minimul de cor. 2 și cu maximul de cor. 6000, a avut 54, fiind suma totală a lor de cor. 20.153.38. Suma

Imprumuturilor acordate, cu minimul de cor. 10 și cu maximul de cor. 3000, a fost de cor. 60,596. Profitul curat realizat în 1909 e de cor. 957.29 din care 10%, s'au dat drept ajutor bisericeii și să va da și în viitor, cu scop de a se întemeia un fond bisericesc de binefacere. Direcțiunea drept vrednicie a Insoțirii privește și în faptul, că tineretul comunei, deprinzându-se la economizare, își depune merenii banii spre fructificare la Insoțire.

Prezident al Insoțirii e parohul Petru Cucuian, iar cassar economul Ioan lui Ioan Alisie.

4. Insoțirea de credit din Pianul-superior, înființată la 1898, la finea anului 1909 a avut 394 membri cu cor. 6480 părți fundamentale. Imprumuturile acordate membrilor dau suma de cor. 180.150 cu un sporiu de cor. 67.649 față de anul 1908. Depuneri are în sumă de cor. 46.294. Capital societății al Insoțirii e de 30.000 cor. Datoria Insoțirii în cont-curent e de 89.000 cor. Profitul curat realizat în 1909 e de cor. 3270.

Prezident al Insoțirii e parohul Vasile Oana, iar al comitetului de supraveghiere proprietarul Ioan M. Vulcu.

5. Insoțirea din Pianul-inferior s'a înființat în 1905. În anul 1909 a dispus de cor. 2180 capital societății, împărțit în 128 părți fundamentale de câte 20 cor. Depuneri spre fructificare a avut de cor. 19.698; Imprumuturi acordate membrilor de cor. 105.940; fondul de rezervă al Insoțirii e de cor. 2002; Imprumuturile în cont-curent ale ei fac cor. 83.878, iar profitul curat realizat în 1909 e de cor. 1404.

Prezident al Insoțirii e primarul Ioan G. Androne, iar cassar învătătorul-director Teodor Trifa.

6. Insoțirea din Răchita, înființată în 1908 cu numai 17, la finea anului 1909 a numărat 99 membri cu 1980 părți fundamentale. Deponenți, cu minimul de 6 și cu maximul de cor. 2000, a avut 13, fiind suma depunerilor de cor. 5196.97. Preteziunile Insoțirii, cu minimul de cor. 20 și cu maximul de cor. 700, dau suma de cor. 20.640. Fondul de rezervă al Insoțirii e de cor. 1491.98 și avînd imprumut în cont-curent de cor. 13,572.40. Venitul curat din 1909 e de 413.40. Drept îmbunătățiri introduse în Răchita să enumărăm faptul, că numărul datoriilor dela alte bănci și-au convertit datoriile. Imprumuturile date, membrii le-au folosit parte pentru cumpărarea de moșii, vite, bucate, etc., parte pentru a să scăpa de instituttele streine.

Prezident al Insoțirii este zeolosul învățător Nicolae Stoica.

7. Insoțirea din Roșia-săsească, înființată la 1894, la finea anului 1909 a avut 69 membri cu cor. 1380 părți fundamentale. Depuneri a avut 40 cu suma totală de cor. 15,092.06. Pretenziuni are de cor. 24.781, avînd datorii în cont-curent de cor. 6900. Fondul

de rezervă al ei e de cor. 1891.80 și realizînd în 1909 un profit curat de cor. 363.14. Intre preocupările direcțiunii să numără înființarea unei tovărășii de consum și a unei Reuniuni de înmormîntare. Pe lîngă cultivarea rațională a pămîntului și ținerea de vite, Insoțirea mai lucrează și pentru înființarea unei pepiniere de viță de vie și a unei grădini de pomi, pentru ca coastele și rozoarele moșilor comasate să fie folosite. Cu un cuvînt, zice harnica direcțiune, Insoțirea clădește, apără și sporește propășirea.

Prezident al Insoțirii e economul Aurel Ganea iar cassar harnicul econom Ilie Sărăteanu.

8. Insoțirea din Veștem, înființată la 1900, la finea anului 1909 a avut 118 membri, cu cor. 2360 părți fundamentale. Deponenți, cu minimul de cor. 3 și cu maximul de cor. 3.408, a avut 44, fiind suma totală a depunerilor ei de cor. 23.152.54. Pretensiunile Insoțirii, cu minimul de cor. 20 și cu maximul de cor. 5200, dau suma cor. 43,887.94. Din profitul curat s'a dat o parte bisericeii de acolo. Fondul de rezervă și-l'a urcat la cor. 4000. În cercul Insoțirii și în 1909 s'a cultivat spiritul de economizare, stătuindu-se membri cu toate ocaziunile la întrebuintarea înțeleaptă a imprumuturilor făcute mai ales pentru cumpărarea de moșii și vite, pentru edificări noi și întreprinderi economice.

Prezident al Insoțirii e Ioan A. Mărgineanu, iar cassar contabil harnicul director școlar Teodor Stoia.

9. Insoțirea din Ilmbav, înființată la 1901, la finea anului 1909 a avut 66 membri cu cor. 1320 părți fundamentale. Depuneri are de cor. 7889. Imprumuturile acordate membrilor, cu sume dela 5—954 coroane, dau suma de cor. 23,615. Fondul de rezervă l'a urcat la cor. 2542; fondul economic la cor. 296. Creditul Insoțirii e de cor. 12,967. Drept un pas înainte a dorit a face direcțiunea, cînd a propus adunării generale să procure 6 vițele de rassa „Pinzgau“ curată, cari s'au sortat între membrii Insoțirii. Cu învoirea obștei, cea mai frumoasă vițea s'a dat parohului totodată harnic cassar al Insoțirii, dlui Ioan Alexandru, ca semn al dragostei ce i-o poartă obștea pentru harnicia sa, iar celelalte 5, sortîndu-se, le-a cîștigat: Sim. Terhilă, I. Russu, vîd. Ana Șindilă, Nic. Harhoi și Vas. Băilă. Cei dăruiți au primit îndatorirea de de a da Insoțirii, la vîrsta de 6 luni, prima prăsilă, ce o va avea la timpul său dela vițea. Un lucru acesta de toată lauda. (Va urma)

Întrebări și răspunsuri.

Int.: Ne-am împotrivit ca hornaru să ne măture coșurile și nici nu l-am lăsat nici nu i-am plătit — că ni-le măturăm noi. Acum ne-or chemat la fibirău. Cum să ne apărăm și suntem noi siliți să

ținem hornar? Ce cuprinde legea comunală?

Ioan G. în I. (Toronto).

Răspuns: Dacă aveți hornar regulat de bună seamă că-l veți avea în temelul unui regulament primit de reprezentanța comunală și întărit dela comitat. Dacă-i așa — atunci trebuie să-i plătiți și dacă-i plătiți lăsați-l să măture de banii ce-i dați. Plătiți înainte de a vă înfățișa la fibirău.

Legea comunală cuprinde rînduieșile cum trebuie să se aleagă reprezentanța și slujbașii comunali, cum să aduc hotărîrile, cum să chivernisește averea comunală, cine are drept de vot în comună și cu un cuvînt iar ce să ține de administrarea și conducerea comunei. Vați face un bine dacă Vați cumpăra această lege, tradusă și în românește de dl avocat Pavel Rotariu în Timișoara, de unde o puteți și cumpăra cu 1 cor. 20 fil.

Intrebare: Fiindcă de un timp încoaci nu mai dau ouele să le adun să ni-le vîndă jidovii — le vînd și le pachetez eu. Am însă lipsă de scînduri subțiri și lațuri pentru pregătirea lădițelor pentru ouă. De unde ași putea să mi-le cumpăr mai bine?

Toma L. în Pal.

Răspuns: Scînduri și lațuri de care ai lipsă mai binele poți cumpăra dela magazinul românesc din Turda. Scrie în treaba asta dlui Ioan Dima, cassar de bancă și proprietarul magazinului, care locuiește în Hunedoara (Vajdahunyad).

ȘTIRI.

Banca nouă românească să înființeze în Răghinul-săseșc, cu un capital de 100 mli coroane, sub numele „Cerbul“, în fruntea alcătuitorilor este dl inginer Florian Bogdan.

Tovărășie nouă e pe cale a să alcătuiască în comuna Bălan de lîngă Jibou. Noua tovărășie pe lîngă afacerile de credit ar îngrijii și asigurarea vitelor în legătură cu Reuniunea noastră dela Orăștie.

Băneile noastre — au început să publice socoțile afacerilor de peste an, din care să vede că anul încheiat a fost un an bun pentru bănci. Mai tirziu cînd vom cunoaște mai multe bilanțe, vom da o schiță despre roadele ajunse prin băneile noastre în anul încheiat.

Vremea și sămănăturile.

După rapoatul ministrului de agricultură,

în luna Decembrie a anului trecut timpul a fost moale, ploii și ninsoare au fost aproape în toate părțile țării; în zilele din urmă s'a lăsat frig, un frig uscat cu vînturi.

Ploile și zăpada au împiedecat lucrarea la cîmp și economii au trebuit să lase neisprăvit aratul și sămănăturile începute în nădejdea, că-l vor isprăvi în luna Decembrie.

Ploile și zăpada au avut partea bună că au stîrpit șoarecii cei mulți, în unele locuri cu totul, în țînăturile nășipoase și deluroase numai o parte bună din ei. Icy-colea se vîd și pagubele muștelor fritice și de Hessen: e nădejde însă că stricăciunea lor nu va fi mare, dacă și mai departe pămîntul va avea umezeală din belșug. — O parte din sămănăturile stricate de șoareci

și viermi s'au îndreptat, așa că starea lor o putem numi bună; de altă parte însă, acolo unde șoarecii n'au păscut numai sămănăturile răsarite, ci au ros și rădăcinile, starea spicoaselor e mai slabă.

Peste tot dar, sămănăturile de toamnă au trebuință de o vreme foarte bună ca să se îndrepte!

Șoarecii au făcut pagube mari și în trifoiști și luterne.

Lipsa de nutreț nu să simte pînă acum nicăieri; așternut este pentru vite.

Starea sănătății vitelor e mai bună ca pînă acum. Cele mai multe comune au trecut prin beala de unghii și gură. Unde se mai învește boala, a slăbit în putere, din pricina frigului și fiindcă cu cît ajunge mai departe de locul, de unde a pornit, pierde din puterea de a îmbolnăvi.

Pînă aici raportul ministeriului de agricultură, care ne aduce prea puține vești bune. Aproape din fiecare șir cetim o îngrijorare. Singura veste bună ce ni-o aduce e, că șoarecii în mare parte au pierit din pricina frigului, ce a fost în zilele din urmă.

Din raport mai lese la iveală și faptul, că vremea fiind afar' din-cale cu toane, lucrările de toamnă nu s'au putut sîrși și în chipul acesta multe au rămas pe primăvară.

Intre astfel de împrejurări e lucru firesc, că economii, cari mai au ceva în hambarele lor, nu să grăbesc cu vinderea lor, — deoparte fiindcă în multe părți vor trebui să samene de nou în primăvară, — de altă parte fiindcă prețurile grînelor trebuie să se ridice.

POSTA REDACȚIEI

Dlul *M. Avisalon* în *O. T.* Numai în ungurește să poate face examenul acela. Dacă o iai cu buna — mai departe ajungi. Încearcă cu ajutorul unui om umblat în de-alde astea. Altcum înainte de toate încearcă la dl Maxim Vulcu fabricant de mașini în Arad (lîngă gară) Poate să reușești.

Dlul *Vasile Citriga* în *Gyö. T.* Dela datul contractului 10 ani Dacă scrisoarea și cărticica nu e mare trimite-o la noi să-ți scriem înțelesul ce l'om scoate din tiparul nemțesc. La clinica din Cluj e mai bine. Îți dorim însănătoșare grăbnică.

Dlul *J. S.* Dacă nu știm cursul procesului de doi ani, nu-ți puem da sfat, căci poate te-am sfătuit greșit. Ar trebui să știm pe ce temei părăsește văduva. Poate să cîștige și poate să și piardă. Dacă nu puteți face pace du-te la un avocat de român — să te apere în proces.

Dlul *Filimon S.* în *M.* Nu ne îngăduie vremea să-ți scriem scrisori ca să le cetești numai Dta — cum ne scrii. Îți spunem aici că la cancelaria comunală ori le notarul găsești cartea de lege pe care o cauți. Dacă e vre-o pricină la judecătoria, îl cauți — cu un avocat de bună seamă de român.

Dlul *Nicolae F.* în *P.* Scrie-ne încă odată pe scurt, la înțeles și ceteș. Nu putem scoate ce dorești.

Dlul *Ion S.* Bine. Taman așa vom face — cînd va face salca pere și rășhita micșunele. Pagubă că n'ai copii să le dai învățătură. Ce-ai fost în America — la „sindicat“ — (ori sfîrțicat?).

Prețul bucatelor.

În piața Orăștiei:		
Grâu,	maja m.	18—19 cor.
Cucuruz	„	10—11 „
Ovăs	„ ¹³ / ₂ — ¹⁴ / ₂	„
Orz	„	12—13 „
Mere după soi	„	15—50 „
Nuci	„	50—80 „
În Budapesta:		
Grâu	maja m. cor.	21.50—22.50
Cucuruz	„	10.50—11
Ovăs	„	15.50—16.50
Orz	„	14—14.50

„Tipografia Nouă“, Orăștie.